

ГЎЗАЛ ЗА БЕТАКРОРИМСАН, МУҚАДДАС ЗАТАНИМ,
ЖОНИМ СЕНГА ФИДО, ЎЗБЕКИСТОНИМ!

ILM OLMOQQA INTILISH – HAR BIR MUSLIM VA MUSLIMA UCHUN QARZ-U FARZ

Ziyo chashmasi

ABDULLA QODIRIY NOMIDAGI JIZZAX DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI GAZETASI

№ 9 (248) 2016-YIL 12-DEKABR

ISSN-2010-9393

1993-YIL, 21-MARTDAN CHIQA BOSHLAGAN

8 Dekabry – Ўзбекистон Республикаси
Конституцияси қабул қилинган кун

Асосий Конунимиз – Баҳтиимиз Қомуси

«Ўзбекистонимизнинг мустақил тараққиёт йилларида эришган барча-барча ютуқ-марралари, унинг улкан суръатлар билан ўсиши, аввало, Конституциямизнинг ҳаётбахш қурдати ва салоҳияти, унда мужассам бўлган принциплар, қоид-номалар-нинг нақадар чукур ўйлангани, ҳар томонлама мустаҳкам асосга эга эканлигини яққол намоён этади».

Ислом КАРИМОВ

Конституциямиз халқимизнинг эркинлик сари узоқ йиллик изланишлари натижасидир. 24 йил муқаддам, 1992 йил 8 декабрда қабул қилинган Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг давлатимиз ва халқимиз ҳаётида тутган ўрни ва аҳамиятини тўлиқ тасаввур этиш учун уни қабул қилиш арафасидаги воқеалар, ҳодисаларни, мамлакатимизнинг сиёсий ҳаётида рўй берган жараёнларни, ўзгаришларни эслаш керак бўлади.

Янги Конституция қабул қилиниши билан боғлиқ жараённи уч босқичга бўлиш мумкин. Биринчи босқич 1990 йилдан 1991 йилинг августигача бўлган даврни ўз ичига олади. 1990 йил 24 марта Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг биринчи сессиясида, демократия жараёнларини янада ривожлантириш, сиёсий ўзгаришларни чукурлаштириш, конституциявий тузумни, фуқароларнинг хукуклари ва эркинликлари, хавфсизлигини мустаҳкамлаш, давлат ҳокимияти ва бошқарув олий органларининг ўзаро алоқасини тақомиллаштириш мақсадида Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Президенти лавозими таъсис этилган. Конституцияга ушбу лавозим таъсис этилиши билан боғлиқ ўзгаришишлар киритилган.

Ушбу сессияда Ислом Абдуғаниевич Каримов Ўзбекистон Президенти этиб сайланган. Ўзбекистон тарихида илк бор жойий этилган Республика Президенти лавозими янги Ўзбекистон давлат ҳокимияти органлари тизимида марказий ўринни эгаллади. У сиёсий тизимнинг ўзаги бўлиб қолди. Олий Кенгашнинг 1990 йил июнь ойида бўлиб ўтган иккинчи сессиясида Мустақиллик декларацияси қабул қилиниши янги Конституцияни ишлаб чиқиш учун замин ҳозирлади.

Декларацияда ҳокимияти қўлдан бермаслик учун уринаётган СССР Олий Совети қарорлари Ўзбекистон ССР Конституцияга мувофиқ, ЎзССР Олий Совети томонидан тасдиқланганидагина республика ҳудудида кучга эга бўлиши, Ўзбекистон ўзининг тараққиёт йўлини, ўз номини белгилashi ва давлат белgilariни ўзи таъсис этиши ёълон қилинди. Ушбу сессия "Конституцион комиссия тузиш тўғрисида" ги тарихий қарорни қабул қилди. Унга мувофиқ Ислом Каримов бошчилигида янги конституция лойхасини тайёрлаш бўйича комиссия таркиби тасдиқанди.

1990 йилинг 29 октябрь – 1 ноябр кунларида бўлиб ўтган Олий Кенгашнинг учинчи сессиясида "Ўзбекистон ССРда ижро ва бошқарув ҳокимиятининг тузилишини тақомиллаштириш ҳамда Ўзбекистон ССР Конституцияси (Асосий Конуни)га ўзгариши ва кўшимчалар киритиш тўғрисида" ги қонун қабул қилинди.

Мустақиллик шарофати или мустақид тузум даврида ўзининг ҳақиқий киёфасини йўқотган миллийлигимиз, урф-одат, анъана ва қадриятларимизнинг қайта тикланишига эришдик.

Миллат тараққиётини яна бир

ю қ о р и

п о г о н а г а

Танланти шуғилиш

п о г о н а г а

н е ъ м а т

Бош Қомуси-

мизнинг шиори сифа-

тида жарангләётган

"Озод ва обод Ватан,

эркин ва фаровон жамият қуриш"

тушунчasi қанчалик бир-бирини тўлди-

риши, бугунги кунимиз, яқин ўтмиши-

з ва биз яратмоқчи бўлган фаровон

келажагимида ўз аҳамиятини

кўрсатмоқда.

Умуминсоний қадриятларга содик-

чи мухим мезондир. Шунинг учун ҳам инсон манфаатлари халқaro хукуқда ҳам, миллий ҳукуқий тизимизда ҳам мухим ўрин тутади. Ўзбекистон Республикаси ўзининг ички ва ташқи сиёсатида давлат қонунчилик тизими-

да инсон ҳукуқи ва эркинликлари

ни муҳофаза қилиш, таъминлаш-

га оид норматив ҳукуқий базани

ханлигининг 24 йиллигини кенг нишонламоқдамиз. Ана шундай шодиё-

налардан бири 7 декабр куни инсти-

тутимиз маданият саройида "Кон-

ститутциямиз – ҳукуқ ва эркинли-

гимиз кафолати" мавзусида бўлиб

йтди. Йиғилишни институтимиз рек-

тори, профессор А. Холбеков табрик

сўзи билан очди. У ўз нутқида инсти-

тутимизда юз бераётган ўзгаришлар,

кўлга киритган ютуқ ва марраларимиз

ҳақида атрофлича тўхтади.

Миллий гоя, маънавият асослари

ва ҳукуқ таълими кафедраси ўқитув-

чиси А. Арипов маъруза қилди. Чет

тиллар факультети талабаси, Навоий

номидаги давлат стипендияси сохибаси Ш. Облоқулова сўзга чиқиб, йиғилиш иштирокчиларини муборакбод этиди.

Тадбиринг маҳсус қисмida инсти-

тутимизнинг бир гурух профессор-

ўқитувчиларида давлатимизнинг ну-

фузли нишонлари ва институтимиз

фаҳрий ёрликлари тантанали равиша-

да топширилди.

Йиғилиш сўнгидаги талабалар томо-

нидан тайёрланган бадиий кечা иш-

тирокчиларда катта таассурот қолди-

ди.

УАРДАН

Иш ютуқлари

Ўрнак олиниг!

— Ақчаев Фарруҳ – тарих ўқитиши методикаси кафедраси ўқитувчиси. "Ийлнинг энг фаол маънавият тарғиботчи-си" Республика кўрик-танловининг III даражали дипломи соҳиби

— Умиркулова Гулноз – тасвирий санъат йўналиши II босқич талабаси. "Янги аср истеъдодлари – 2016" Республика танлови III даражали дипломи соҳиби.

— Турсунбоева Нафосат – мусиқий таълим йўналиши IV босқич талабаси, "Ийлнинг энг фаол ёш журналисти" Республика кўрик-танловининг радио йўналиши бўйича биринчи ўрин соҳиби.

— Раҳмонқулова Зиёда – табиий фанлар факультети II босқич талабаси. "Ёшлар тадбиркорлигини ривожлантиришинг долзарб масалалар" II Республика ёш тадбиркорлар бизнес форумида фаол иштирок этганлиги учун СЕРТИФИКАТ билан тақдирланди.

— Исматова Гўзал – бокс бўйича 19 ёш ва ундан катта ё ўлган аёллар ҳамда 1998-1999 йилларда туғилган қызлар ўртасидаги Ўзбекистон Республикаси чемпионатида 81 кг вазнда I ўриннинг эгаллаганлиги учун I даражали диплом билан тақдирланди.

— Облоқулова Шаҳло – чет тиллар факультети IV босқич талабаси. Навоий номидаги давлат стипендияси соҳиби.

— Абдуғаппарова Шодиёна – ўзбек тили ва адабиёти факультети III босқич талабаси. Навоий номидаги давлат стипендияси соҳиби.

— Шодиев Одилжон – ўзбек тили ва адабиёти факультети III босқич талабаси. Навоий номидаги давлат стипендияси соҳиби.

шаклланган демократик қадриятлар, миллий давлатчилик, шунингдек, бир неча минг йилликлардан бўён авлоддан-авлодга мерос бўлиб келаётган ўзбекона ва шарқона давлатни адолатли идора этиши ҳамда халқ билан баслашат сиёсат олиб бориши анъана-ларини ҳам ўзида мужассамлаштириди. Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг гоялари, мақсадлари, руҳи, унинг ҳар бир коидаси инсон ҳукувлари умумжоҳон декларацияси, бир неча асрлар мобайнида илгор ва етакчи мамлакатларда шаклланган демократик қадriятлар, миллий давлатчилик, шунингдек, бир неча минг йилликлардан бўён авлоддан-авлодга мерос бўлиб келаётган ўзбекона ва шарқона давлатни адолатли идора этиши ҳамда халқ билан баслашат сиёсат олиб бориши анъана-ларини ҳам ўзида мужассамлаштириди. Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг гоялари, мақсадлари, руҳи, унинг ҳар бир коидаси инсон ҳукувлари умумжоҳон декларацияси, бир неча асрлар мобайнида илгор ва етакчи мамлакатларда шаклланган демократик қадriятlар, миллий давлатчилик, шунингдек, бир неча минг йилликлардан бўён авлоддан-авлодга мерос бўлиб келаётган ўзбекона ва шарқона давлатни адолатли идора этиши ҳамда халқ билан баслашат сиёсат олиб бориши анъана-ларини ҳам ўзида мужассамлаштириди. Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг гоялари, мақсадлари, руҳи, унинг ҳар бир коидаси инсон ҳукувлари умумжоҳон декларацияси, бир неча асрлар мобайнида илгор ва етакчи мамлакатларда шаклланган демократик қадriятlар, миллий давлатчилик, шунингдек, бир неча минг йилликлардан бўён авлоддан-авлодга мерос бўлиб келаётган ўзбекона ва шарқона давлатни адолатли идора этиши ҳамда халқ билан баслашат сиёсат олиб бориши анъана-ларини ҳам ўзида мужассамлаштириди. Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг гоялари, мақсадлари, руҳи, унинг ҳар бир коидаси инсон ҳукувлари умумжоҳон декларацияси, бир неча асрлар мобайнида илгор ва етакчи мамлакатларда шаклланган демократик қадriятlар, миллий давлатчилик, шунингдек, бир неча минг йилликлардан бўён авлоддан-авлодга мерос бўлиб келаётган ўзбекона ва шарқона давлатни адолатли идора этиши ҳамда халқ билан баслашат сиёсат олиб бориши анъана-ларини ҳам ўзида мужассамлаштириди. Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг гоялари, мақсадлари, руҳи, унинг ҳар бир коидаси инсон ҳукувлари умумжоҳон декларацияси, бир неча асрлар мобайнида илгор ва етакчи мамлакатларда шаклланган демократик қадriятlар, миллий давлатчилик, шунингдек, бир неча минг йилликлардан бўён авлоддан-авлодга мерос бўлиб келаётган ўзбекона ва шарқона давлатни адолатли идора этиши ҳамда халқ билан баслашат сиёсат олиб бориши анъана-ларини ҳам ўзида мужассамлаштириди. Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг гоялари, мақсадлари, руҳи, унинг ҳар бир коидаси инсон ҳукувлари умумжоҳон декларацияси, бир неча асрлар мобайнида илгор ва етакчи мамлакатларда шаклланган демократик қадriятlар, миллий давлатчилик, шунингдек, бир неча минг йилликлардан бўён авлоддан-авлодга мерос бўлиб келаётган ўзбекона ва шарқона давлатни адолатли идора этиши ҳамда халқ билан баслашат сиёсат олиб бориши анъана-ларини ҳам ўзида мужассамлаштириди. Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг гоялари, мақсадлари, руҳи, унинг ҳар бир коидаси инсон ҳукувлари умумжоҳон декларацияси, бир неча асрлар мобайнида илгор ва етакчи мамлакатларда шаклланган демократик қадriятlар, миллий давлатчилик, шунингдек, бир неча минг йилликлардан бўён авлоддан-авлодга мерос бўлиб келаётган ўзбекона ва шарқона давлатни адолатли идора этиши ҳамда халқ билан баслашат сиёсат олиб бориши анъана-ларини ҳам ўзида мужассамлаштириди. Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг гоялари, мақсадлари, руҳи

Navoiy

Majnunlig'im ichra gar ko'rib dev,
Medin qocharg'a aylabon rev.
(«Layli va Majnun» dostonidan)

Мұножоттоза

So'z mulkining sultoni, bu-yuk adib, turkiy til rivojining asoschisi Alisher Navoiydan bizga ulkan adabiy meros yetib kelgan. Ulardan biri "Munojot" hisoblanadi. Munojot Olloh va bandaning bevosita ruhiy aloqasidir. Ollohnin o'ziga yaqin deb bilgan, unga ishongan inson uchun Xudo doim uning yonida. Hayotining prinsipial nuqtalarida, inson yolg'iz qolganda, unga murojaat qiladi. Eng botiniy — ichki tuyg'ularini izhor etadi. Ana shu psixologik holat munojot deyiladi. U qog'ozga tushgan taqdirda adabiyot mulkiga aylanadi.

Navoiy "Munojot"i ham ana shunday asarlar sirasidan. "Munojot"ni Navoiy shaxsiyatining eng tiniq ko'zgusi, deb atash mumkin. Asar shu janrda yozilgan durdonasidan asarlarning durdonasi. Ko'zguga qiyoslaganimizda, shoirning umri davomida ko'rgan, kechirgan hayotining umumlashmasi, undagi saboqlarni ko'ramiz.

Asar haqida dastlabki ma'lumotlar XVI asrga tegishli bo'lgan "Abushqa" lug'atida uchraydi. O. Levandining ilmiy izlanishlarida "Munojot" haqida ma'lumotlar mavjud bo'lib, 1958-yilda Istanbulda saqlanayotgan Navoiyning ikki kulliyoti haqida ma'lumot beradi. "Munojot"ning qo'lyozma nusxasini mumtoz adabiyotimiz fidokorlaridan Suyuma G'aniyeva 1991-yilda topib o'rgandi va nashr qildirdi. Uning mazmunidan asar kuliyyot muqaddimasi emas, balki mustaqil asar ekanligi ma'lum bo'ldi.

"Munojot" ma'lum bir asar boshida yoki oxirida ham keltirilishi mumkin. Bu an'ana IX-X asrlarda boshlanib, Navoiy asarlari yucri darajaga ko'tarildi. Xususan, "Hayra ul-abror"da 4 ta, "Lison ut-tayr"da esa 7 ta munojot bo'lib, asar boshida bitta, oxirgi qismalarda bittadan berilgan. Ulardan farqli o'laroq, "Muñozot" mustaqil asarligi bilan o'zida inson ruhining erkin parvozini qamrab olganligini bilan ahamiyatlidir.

"Munojot", "Xamsa" va "Lison ut-tayr"da munojotlarni o'xshash jihatlarini ko'rib chiqsak, asarda Navoiy Olloh bilan sirla aloqasi jarayonida uning sifatlarini — karamiligi va rahmdilligini sanab o'tadi. Bular Olloh ismlari ekanligini aytishi bilan uning oldida o'zining naqadar ojizligini ta'kidlaydi va bunga o'zining gunohkorligini sabab qilib ko'rsatadi. Shu o'rinda gunohlaridan o'z-o'ziga nisbatan isyon ko'taradi.

"Munojot"da shunday fikrlar bor:
Ilohi, akram ul-akramin-sen va men gunohkor,
Ilohi, arham ar-rahimin-sen va menga tiyara-

ro'zg'or.

"Xamsa" ning to'rtinchchi dostoni "Sab'ai sayyor" dagi munojotda ham ayni fikr mavjud:

Karaming ganji yuz jahon choriq,
Bahri fazing ming osmon chog'liq.

Yuqoridagi fikrning isboti uchun "Munojot"dan quyidagi o'rinni keltiramiz:

Ilohi, agarchi jurmu isyondan o'zga ishim yo'q,

Ammo sendan o'zga ham kishim yo'q.

Bunday fikrlar "Layli va Majnun"da ham bor:

Isyon o'tidin kuyib jahonim
Dudi bila tiyra xonemonim.

Ya'nikim, o'z holatimdan isyon qilyapmanki, u olovlanib jahonimni kuydirmoq-da, undan chiqqan tutunlar borlig'imi niqorong'ulikka burkamoqda.

Yuqoridagi o'rirlarga o'xshash o'rirlaridan biri "Layli va Majnun"da ham uchraydi:

Yo Rab, eshigingda ul gadomen,
Kim, boshim-oyoqqacha xatomen.

Majnunlig'im ichra gar ko'rib dev,
Medin qocharg'a aylabon rev.

Devonaligim nechukki majnun,
Sargashtaligim nechukki gardun.

Misralar bayoni: Ey Olloh, men shunday gadomanki, hayotim boshdin oxir xato. Gunohlarim o'tida jahonim kuydi. Sochlarmi oqardi. Telbaligimdan bolalar tosh otib yaraladi. Holatim shu darajadaki, dev ko'rsa ochadagi. Majnundekman, sargard onligim falakdedi.

Bu kabi iqrorlar "Sab'ai sayyor" da davom etadi:

Qodiro, ul zaifi osiymen,
Ki, boshimdin- oyoq maosiymen.

Ulki, sendek boshimda Xoliqdur,
Men demoklik, ne behayolikdur.

Mo'ri majruhga ne ish yetgay,
Kim, ani pil poymol etgay.

Shu holatda Navoiy bu qismat balki, Olloh tomonidan berilgan taqdiri azaldur, deb fikr bildiradi:

Meni gar ojiz etti fe'li tabah,
Xosting bu edi, manga ne gunah?!

Nafsi ammorog'a gar o'ldum asir,
Man netay gar budur sanga taqdir.
Yuqoridagi tasvirni izohlaydigan bo'lsak,

Мұножот

Алжир Набуи

Navoiy Ollohga yakka holatda o'zining gunohkorligini tan olayotganiga guvoh bo'lamiz. Uningcha, Yaratuvchi oldida manmanlik qilish hayosizlikdir. Uning tuprog'i oyoq ostida past bo'lsa-da, lekin jabr-zulm chog'ida osmondaydur. Toat vaqtida inson xasta chumoliday, isyon paytida esa vaahshi sherdek, bahaybat fildeko zo'r nafsidan va pashshadek nimjon ko'nglidan gumanlar mavjud.

«Men o'zimni go'y shu fil oyog'iga yiqilib, u meni paymol qilib tashlagudek sezaman. Fil oldida majruh chumoli ne degan gap, uni fil oyoq osti qilib tashlaydi», deydi Navoiy.

Bu haqda yana majoziy ruhdagi "Lison ut-tayr" asarida shunday deyiladi:

Nafs ma'muri havo mag'lubi ham,
Sidq mardudi, safo mankubi ham.

Jonima isyon mayidin mastlig',
Ko'ngluma fisq ahlig'a pobastlig'.

Yuz havo boshimg'a solib nafsi shum,
Xayli shayton aylabon haryon hujum.

Ya'nikim, o'z nafsimdan yengildim, to'g'ri yo'ldan og'ib ketdim. Jonimga isyon mayidan mastlik paydo bo'ldi. Ko'nglim fisq ahliga hamdamlik qildi. Shum nafs boshimga turli xayollar soldi, menga har yondon hujum qildi. Fikrlar shu zayl davom etadi:

Allah-Alloh,o'lturur sharmandaliq,
Yodima kelsa bu yanlig' bandalig'.

Yuz qarolig' oncha bo'lmis jahl aro,
Kim ko'zimga qildi olamni qaro.

Qilmadim umrimda bir rak'at namoz,
Sarbasar mahzi niyoz, ey beniyoz.

Hargiz andoq qo'ymadim tufroqqa bosh,
Kim keraklik bo'limg'ay boshimg'a tosh.

Bermadim hargiz gadog'a bir diram,
To o'zumni ko'rmadim sohibkaram.

Yani: «Ey Olloh, bu holatimni eslasam uyalaman. Jahl bilan shunday yuqiqaroliqua erishdim-ki, ko'zimga faqat olam qora ko'rinoqda. Hayotimda barcha narsani, ishni faqat o'zimni ehtiyojlarimni qondirish uchun bajardim. Namozni o'tinchsiz o'qimadim, keraklikli tosh bo'lmasa tupoqqa bosh qo'yadim. Boy bo'limg'ayimcha gadolarga ehson bermadim».

Navoiy o'zini Olloh oldida osiy banda, deb

hisoblar ekan, ayni paytda faqatgina Yaratuvchidan madad kutadi. Ollohdan o'zga rahmon yo'q:

Ilohi, inoyatingga umidvormenkim, gunohim behaddur va rahmatingga sazovarmenkim, xatovu sahvim behaddur.

Ilohi, dardi holimni har kimga aysam, rad qilsa, sanga tavajuh (yuzlanmoq) etgayman va agar sen rad qilsang netgayman va kimga ketgayman?

Ilohi, yomonligimdan agarchi ko'p alamim bor, g'amxo'rim sen bo'lsang, ne g'amim bor.

Ilohi agar af'olimg'a boqsam uyat, o'durur va sening karamingni sog'insam, umid tanimga jon keltirur.

Ilohi, taqvei berki, nafsi g'addir anga zabun bo'lsun, varae nasib qilki, shaytone nobakov boshi aning oyog'ida nighun bo'lsun.

Izoh: Ollohim, quvvat berki, xoin nafs mag'lub bo'lsun.

Bunday tasvirlar "Sab'ai sayyor"da ham ravnaydi:

Yo Rab, oshuftamen fig'onima yet,
Karam aylab xatolarim afv et.

Garchi bordur jahon-jahon panohim,
Ham sen - o'qsen nihon-nihon gunohim.

Yuz jahon jurmum o'lsa ham ne bok,
Bahri avfum qoshindadur xoshok.

To bu olamg'adur asir tanim,
Ruh to'tisig'a qafas badanim.

Ul sori moyil et xaylimni
Kim, senga teguray maolimni.

Nega moyilki, bu gadong o'lg'ay,
Anga tutkim sening rizong o'lg'ay.

Nasriy bayoni: Yo Rab men devonaning bu holiga yetib, o'z karaming bilan xatolarimdan kech. Menda jahon-jahon gunoh bor, lekin sendek panohim ham bor. Yuz jahon aybim bo'lsa ham, ne ajab, ular sening afv dengizida bir xasdaydir. Mening tanim bu olamga asir bo'lganidan beri ruh to'tisiga badanim qafas bo'ldi. Mening xayolimni o'sha: tomonga moyil et, men o'z yukimni senga yetkazay. Bu gadoyingning qanday maqsadlari bo'lsa una rizolik bilan madad ber.

"Munojot" asari bilan "Xamsa" dagi munojotlarning farqli tomonlari ham bor. Masalan, "Xamsa" munojotlarida vasf ruhi yuqori o'rinda turadi, ya'ni Olloh va uning buyuk yaratuvchanligini ta'riflash, quadratiga tan berish, hayratga tushish kabilari. "Munojot" da esa qahramon Ollohdan nimanidir o'tinib, yolvorib so'raydi, iltijo qiladi.

Xulosa qilib aytish mumkinki, Navoiy badiyi merosidan munojot janriga mansub bo'lgan ham nasrdagi, ham nazmdagi namunalarini topamiz. Ulardagi o'xshash va farqli xususiyatlarni biz yuqorida ko'rib chiqdik.

Fotima NIZOMOVA,
o'zbek tili va adabiyoti
fakulteti talabasi

шиш куни» деб эълон қилинган. ОИВ яни одамнинг иммунитет танқислиги вируси тарқалиши ҳар бир мамлакатда ўзига хос эпидемиологик жараёнлар асосида кечади. Эпидемиологик жараёнлар вужудга

гелиши тўлалигича ўрганилмаган. Чунки бу вирус турли омилларга боғлиқ бўлиб, мамлакатнинг ижтимоий ривожланишига, ахолининг турмуш тарзи ва мафкуравий ҳолатига, диний эътиқоди, аҳоли орасида ёшларнинг сонига ҳамда ҳаёт даражасига боғлиқ.

Ўзбекистон Республикасида ОИВ инфекцияси биринчи маротаба 1987 йилда рўйхатга олинган эди. Янги асрга қадар ОИС, асосан, жинсий алоқа йўли билан юқтириб олган бўлиб, уларнинг кўпчили-

лади. Бунинг учун, аввало, ҳар бир инсон қонуний никоҳча пала-партиш жинсий алоқадан ўзини сақлаб юриши ва тўйдан сўнг ўзининг ёрига умрбод вафодор бўлиб қолиши энг самарали чорадир. Жинсий алоқа қилмасликнинг иложи бўлмаган тақдирда, вилоятимиз шахар ва туманлари поликиникаларида ва вилоят СПИД маркази қошида ташкил килинган "Ишонч" хоналарига мурожаат қилиб, химоя воситаларини олиш мумкин. Шунда сиз ўзингизни ва жуфтингизни СПИД ва бошқа таносил касаллларни юкишдан сақлайсиз. Ҳозирги кунда 20 га яқин таносил касаллларни маълум бўлиб, уларни кўпчилиги ҳам тасодифий химояланмаган жинсий алоқа, жинсий аъзоларнинг тери ва шиллик қаватларнинг бутунлиги бузилганида ўқади.

Республика ва вилоятимизда 2014-2017 илларга мўлжалланган ОИСни олдини олиш бўйича «Миллий дастур» қабул қилинган.

Н. ЖАМОЛОВ,
Ф. МУРАТОВ,

Вилоят ОИСГа қарши кураш маркази мутахассислари

спид — ОИС муаммоси Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотини ташвишга солаётган улкан хатарлардан бири. Ер юзида ҳар дакиқада 16 киши СПИДга чалинади ва ҳозирги кунда улар сони 65-70 миллиондан ошиб кетган. Маълумотларга кўра, ОИС-СПИДнинг дунё бўйича тарқалиш даражаси ер юзида кўйдагича: Африкада 25,5 %, Жанубий-Шарқий Осиёда 14,3 %, Жанубий Америкада 3,4 %, Шарқий Осиёда ва Тинч океани минтақасида 2,9 %, Шарқий Евropa ва Урга Осиёда 2,8 %, Фарбий Европада 1,4 %. Австралия ва Янги Зеландияда 0,05 %. Ишонч килади. СПИД-ОИС барчага ёши, миллат, жинси, ирқи, яшаш жойи ва ижтимоий келиб чиқишидан каттый назар одамга юқиши мумкин. Шу муносабат билан Бутун Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти СПИД касаллигини XXI аср вабоси, деб тан олган ва шу муносабат билан ҳар йили «1-декабр куни» Бутун Жаҳон СПИДга қарши-халқaro кура-

She'riyat guldastasi

ТУН ҚҮШИФИ

Сукунатнинг шум ғоридан,
Камраб олди сени ёнгин.
(Федерико Гарсия Лорка)

Тўс-тўполон ҳамма ёқда,
Дарё бўлиб оқар қонлар.
Сигмай кетиб жасадлар ҳам,
Тўлиб кетди қабристонлар.

Минг асрлик масжидлар ҳам,
Сигмай қолди, ҳароб бўлди.
Айт, мусулмон, сенга не кам,—
Деганлар ҳам шу он ўлди.

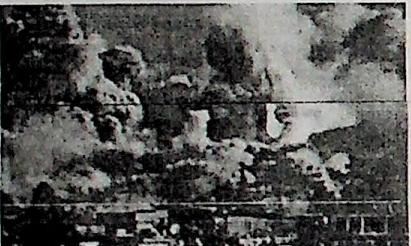
Она излар дилбандини,
Тополмасдан йиглар додлаб.
Гўдак охиз у томонга,
Бомба келиб тушар портлаб.

Сурияда жанг кетарди...

Айланарди чирқаган рух,
Дод соларди, кўтарар ҳайхот.
Инсоният қолди охизда,
Худо, деган топмади најот.

Фаришталар оқ либос билан,
Кизил қонга бўялди зумда.
Жаннатий бир бечора инсон,
Бўғизланди қоқ ярим тунда.

Ким қўниди...
Кимдир йиглади...
Ёш гўдаклар чўқидилар қонга.
Суриянинг бўз тупроқлари,
Тўлиб кетди бу қурбонларга.

БУГУНГИ ҲАЗИНА

Ҳали шундай келади кунлар,
Ўйларингда бўламан меҳмон.
Саҳаргача ўтирамиз биз,
Отанг билан кулиб шодумон.

Йўқ, бунда сен «кўйинма» асло,
Бу пуч ҳаёл ўйларим эмас.
Биласанми, баҳтили бўлардим,
Отанг билан ичиб бўлсан маст.

Шароб асли эмас кўп хато,
Кимга ундей, кимгадир бундай.
Билиб кўйки, эркам мёёрда,
Отанг кўйган май бўлар шундай.

Шод кунларда бўлсанк биз баҳтили,
Ким, айт ахир, йўл тўсар бизга!
Отанг кўпроқ майдан улашса,
Коларманда, қайтолмай изга.

Ҳали шундай келади кунлар,
Тўйларингда бўламан мезбон.
Саҳаргача сархуш бўлармиз,
То айланмай қолгунча забон.

Йўқ, бунда сен "кўйинма" асло,
Бу шунчаки ҳазилим халос.
Биласанми, менинг Барчиним,
"Ичмоқ" менга асло эмас хос!

Ҳали шундай келади кунлар,
Бахтили бирга этажакмиз забт.
Ўшанда мен шаробдан эмас,
Бахтили куйлаб бўлажакман маст!

Абдурахмон Абдурахмонов,
тарих факультети талабаси

ALMASHDINGIZ

Muhabbat bor Tohirlarning sandig'ida,
U Zuhrolar ko'zyoshida qolib ketgan.
Dunyo degan, qarang ajib sirda ekan,
Taqdir menga ishq o'tida toshlar otgan.
Siz dilimga bir olovdek qalashdingiz,
Meni o'sha otashlarga almashdingiz.

Dunyo dedim, dunyolardan kechdi ko'ngil,
Hatto o'lim sharbatini ichdi ko'ngil.
Qolsa qolar debman, mendan siz suygan dil,
Keng dunyoning sinovida adashdingiz,
Meni o'sha dunyolarga almashdingiz.

Sir sinadim, sirtmoqlarning soyasida,
Hiyonatlar hatto kiprik orasida.
Erka ko'ngil tilib orom olasizda,
Gulim deya, gulzorlarda adashdingiz,
Meni o'sha sho'x gullarga almashdingiz.

Or qilasan, degandingiz muhabbatni,
Ishq yo'lida tan olmaysiz haqiqatni.
Siz qurdigan, men buzduran o'sha ko'ngil,
Begin, nega tillolarga almashdingiz,
Jonim deya, jononlarda adashdingiz.

Hayot ham bir shaxmatdagi o'yin asli,
Muhabbat bor bu umrning gulgung fasli.
Bugun motman yurakdagi ishqim bilan,
Siz g'olibsiz, men qurourgan rashkim bilan.
Baxtli bo'l, deb baxtingizni almashdingiz,
Baxtsizlikning ko'chasida adashdingiz.

Keting endi hayotimdan, xayolimdan.
Sizni degan o'sha dilu bayotimdan.
Izlamang hech izlarmi yetti dўnyo,
Olib ketdim muhabbatni arz-u samo.
Toshkandimning ko'chasida adashdingiz,
Kumushum deb Zaynablarga almashdingiz!

Sog'inch qo'shiq'i

Kutdim kelmadingiz, yig'ladim dilkun,
Xazonlar to'kildi o'kinchlardan.
Hatto kiprigimda otmoqdadir kun,
Dunyo tugamoqda sog'inchlarimdan.

Kutdim armonimga allalar aytib,
Umid uchqunlarin gulga o'rading.
Siz sindirib ketgan yetim ko'ngilni,
Tog'lar ko'tarolmas toshga bog'ladim.

Kutdim, kelmadingiz, yig'ladim mahzun!
Umrim bahorida ishqim avaylab.
Sog'inchlar sindirdi sabrimni bugun,
Ko'zlarim to'rt bo'ldi yo'lingiz poylab.

Tush ko'rdim tushimda ruhim adashdi,
Sizni topolmasdan uyg'ondi asta.
Uzoq hijronlardan ko'z yoshim toshdi,
Yo'lingizga termulib ruhim shikasta.

Aqslizlik...
Aqlim yemirdi tinmay,
Nadomat o'tida yondim dil pora.
Siz yurgan yo'llardan izingiz topmay,
Kutaman.
Kutishdan izlayman chora.

Zarina G'ANIYEVA,
o'zbek tili va adabiyoti
fakulteti talabasi

OFELIYANING O'LIMI

1
Orzung bor kuylashga, lekin qalbingdan,
Targalar bir ma'yus va g'amgin sazo.
Qo'ningda bir quchoq oq va nafis gul,
Lekin ruhing to'la motam va azo.

2
Foyda yo'qdir, go'zal, zolim falakdan.
Qancha dod qilsang-u qancha shikoyat.
Qancha yolvorsang, qancha to'ksang yosh,
Baribir, alamga bo'lmas niyoyat.

Qancha ma'sum bo'lsgan, qancha vasodor,

Qorday oq bo'lsang-u, muz qadar toza.

Hech zamон кор etmas, shum falak badkor,

O'qilur sevgingga qora janoga.

Nega kerak edi shu chiroy, shu o't.

Shu yoniq yulduzni ko'zga yashirmoq.

Nega lablaringdan husn oldi yoqut.

Nega siyhang bo'ldi qor tog'iday oq.

Husn balosiga kim etdi duchor?

Holbuki, busiz ham qanchalar alam,

Holbuki, busiz ham qizning boshida.

So'ngsiz musibatlar, dunyo-dunyo g'am.

Holbuki, busiz ham qynalnardi jon.

Busiz ham yetardi falokat, azob.

Faqat go'zal emas, hatto xunuk qiz,

Ko'z oshib ko'rardi yolg'iz iztirob.

Orzung bor kuylashga, lekin qalbingdan,

Targalar bir ma'yus va g'amgin sazo.

Qo'ningda bir quchoq oq va nafis gul,

Lekin ruhing to'la motam va azo.

Shundayin latofat, shu oq ko'krakka,

Nahot munosibdu shu g'amgin libos?

Onang shuning uchun suyunganmidi —

Nahotki, shu sifat go'zallikkha xos.

Javob berib ko'r-chi, nomard tabiat,

Bunchalik go'zalni nechun yaratding!

O'zing gunohkorсан, osiysan behad,

Nechun yaratding-u o'lurga otding.

Hali sevishmoqdan shumidi ma'no...

Faqat azob bordir qismatda, nahot,

Nahotki, sevgiga shudir tamanno?

Nahot go'zal uchun faqat, faqat dod!..

3
Hamlet sevar edi, uning qalbini,

Go'yoki ikki cho'g', ikkita otash.

Bo'lib yondirardi ko'zing tun-kuni,

U ham qilmas edi bu otashga g'ash.
Hamlet yuragiga berardi hayot,
Sening u otashin, gulborg lablaring.
Jasur xayoliga bo'lardi qanot.
Bo'idan bir kezib o'tgанин sening.
Faqt netmakh kerak, bordir na chora,
Sevguvchi yurakni qurshasa balo.
Butun olam ko'zga esa qorong'i,
Balolarga Hamlet esa muftalo.
Shubha otashida yonar tafakkur,
Dunyo bir g'amxona. Doniyo — zindon.
Yo'qdir yuraklari yoritgali nur.
Zanjirdadir sevgi, qafasdadir jon.
Ishqiy tug'yonlarga qaynab, yurakdan,
Chiqlomas bir tovush, bir sazo, bir un,
Etmishdir yerdagi oddiy azoblar.
Allaqachonlarkim Hamletin majnun.
Hosil bo'lmas murod, hech narsa nasib.
Qancha yig'lasang-u qancha cheksang oh.
Sevguvchi yigitni solmishdir yo'lda.
Tunda ertak aytgan bir mudish arvoh,
Jannat, farishtalar, toza malaklar.
Bir puldir eng ma'sum va eng pok o'pish.
Do'zax ichra Hamlet yonib alaklar,
Butun olam ko'rinadi go'yo tush.

4

Ko'ngil gulshanini qopladi xazon,
Yo'qoldi shunchalik bebafo sevgi.
Shu bo'ldi bokira, dunyo ko'mrangan,
U voqut lablarning qora taqdiri.
Sevgi ko'klarida uchuvchi lochin,
Arshidan yiqildi va ko'hna dunyo -
Butun armonlarni qul qilgan otash
O'zi bo'lib qoldi sevgiga gado.

Институтимиз ҳаётининг кўзгуси бўлган зетамиз муштариға ўз вақти-
"Зиё чашмаси" газетаси талabalаримиз да етиб бориши муҳим.
учун севимли ва қадрли нашр сифатида
мана 24 йил-
дирки фаолият
юритиб кел-
моқда. Белги-
ланган тартибига кўра, йилда бир ма-
ротаба обуна ўюстирила-
ди. Бундан мақсад, барча-
ни йил давомида газетамиз
орқали институтимизда юз
бераётган воқеа-ходиса-
лардан хабардор қилиш,
иктидорли ва истеъододли
талabalarni кенг жамоат-
чиликка танишириб, ижод
намуналаридан бериб бо-
ришdir. Аммо шундай
холатлар ҳам юз бермоқда-
ки, газета ўқувчиларнинг
қўлига ўз вақтида етиб бор-
маяпти. Бу холат бизни
каттиқ ранжитади, албатта!
Бу гал ҳам ахвол ўзгармади. Ноябр сони-
ни олайлик, газета декабрда ўқувчилар
қўлига етиб борди. Бир гурух газетхон та-
лабалар таҳририятга келиб: — Янги сон
чиқдими? — дейа бизга мурожаат килишга-
нида ҳам хайратланди, ҳам ранжидик.
Айrim талabalarni газетани кечикиб
бўлса ҳам ўқиш имкониятига эга бўлолма-
ётгандари эса, жуда анинали.

Вилоятимизнинг "Жиззах ҳақиқати",
"Жиззах овози" каби етакчи нашрлари
хафтасига 1-2 мартадан чиқади. Бизнинг
газетамиз даврийлиги эса бир мунча узоқ.
Шундоқ ҳам ахборотлар ой давомида
тўпланиб, сўнг эълон қилинади. Зоро,
бошқа нашрларга қараганда бизнинг га-

зетларини билишадими?
Хурматли газетхонлар! Обуна бўлган га-

зетангизни ўз вақтида оляяпсизми? Агар
юқоридаги каби ҳолатларга сиз ҳам дуч
келсангиз, таҳририятга хабар беринг. Га-

зетамиз янада қизиқарли, ўқимшли
бўлиб, мазмунан бойишида сизнинг ҳам
алоҳида ўрнингиз бор. Тақлифлар ва му-
лоҳазаларингизни биз билан ўртоқлашинг.

Орифжон ОДИЛОВ.

Мурожаат учун телефонлар:
(95) 280-08-06,
(93) 232-76-43.

Манзил:
Ш. Рашидов шоҳ
кӯчаси,
Абдулла Қодирий
номидаги Жиззах
Давлат педагогика
инstituti

«Жиззах-принт»
босмахонасида чол
этилди.
Корхона манзили:
Жиззах шаҳри, 130100.
Сайилжой кӯчаси, 4-үй.

Офсет усулида 2700 нусхада босилди.
Буюртма №1881. Shakl-A3.

Бош муҳаррир: Абдукарим ШАРИПОВ

Газета Жиззах вилояти Матбуот ва ахборот
бошқармасида 2006 йил 26 декабрда
06-017 рақами билан рўйхатга олинган.
Босишига